

того, що сучасні школярі зможуть успішно реалізовувати свій потенціал у майбутньому.

### Список використаних джерел

1. Бондар О. Збереження та підтримка ментального здоров'я молодших школярів в умовах військового стану. Scientific practice: modern and classical ways : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (Відень, Австрія, 26–27 лют. 2024 р.). 2024. С. 247–256. URL: [https://www.researchgate.net/profile/Khalil-Huseynov/publication/398640321\\_THE\\_COMPLEXITY\\_OF\\_CUTTING\\_PARAMETERS\\_AND\\_OPTIMAL\\_TOOL\\_CHOICE/links/693cd2ed0c98040d481d79e4/THE-COMPLEXITY-OF-CUTTING-PARAMETERS-AND-OPTIMAL-TOOL-CHOICE.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Khalil-Huseynov/publication/398640321_THE_COMPLEXITY_OF_CUTTING_PARAMETERS_AND_OPTIMAL_TOOL_CHOICE/links/693cd2ed0c98040d481d79e4/THE-COMPLEXITY-OF-CUTTING-PARAMETERS-AND-OPTIMAL-TOOL-CHOICE.pdf) (дата звернення: 13.01.2026).
2. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: [https://www.who.int/health-topics/mental-health#tab=tab\\_1](https://www.who.int/health-topics/mental-health#tab=tab_1)
3. Сергієнко, В. Ментальне здоров'я учнів в умовах війни: психологопедагогічний аспект //New pedagogical thought. – 2024. – Т. 118. – №. 2. – С. 30–35. URL: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/view/627>

#### **Юлія ШЕВЧЕНКО**

докторка педагогічних наук, професорка кафедри початкової і спеціальної освіти, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

#### **Савелій ШЕВЧЕНКО**

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

### **ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВИХОВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ**

Сучасний етап розвитку освіти в Україні характеризується утвердженням інклюзивної парадигми, що передбачає забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх дітей незалежно від їхніх індивідуальних можливостей та освітніх потреб. Особливої актуальності це набуває в початковій школі, де закладаються основи соціальної взаємодії, морально-етичних цінностей та ставлення до Іншого. У цьому контексті формування толерантного ставлення молодших школярів до дітей з особливими освітніми потребами (ООП) постає як важливе педагогічне завдання, реалізація якого значною мірою залежить від професійної готовності вчителя.

Згідно з положеннями Концепції Нової української школи, сучасний учитель має виступати не лише транслятором знань, а й фасилітатором розвитку особистості дитини, здатним створювати безпечне, підтримувальне та інклюзивне освітнє середовище [1]. Це вимагає від майбутніх педагогів

сформованої готовності до виховної діяльності, спрямованої на розвиток толерантності, емпатії, співпраці та взаємоповаги серед учнів початкової школи.

У наукових дослідженнях толерантне ставлення розглядається як складне інтегративне утворення, що включає когнітивний, емоційно-ціннісний та діяльнісний компоненти [2]. Когнітивний компонент передбачає знання про різноманітність людей, особливості розвитку дітей з ООП, принципи інклюзії та соціальної рівності. Емоційно-ціннісний компонент охоплює позитивне емоційне ставлення, прийняття, співпереживання та готовність до підтримки. Діяльнісний компонент проявляється у конкретних формах поведінки, спрямованих на співпрацю, допомогу, партнерську взаємодію та недискримінаційне спілкування з дітьми з особливими освітніми потребами [3].

Відповідно, готовність майбутнього вчителя до формування толерантного ставлення молодших школярів до дітей з ООП має розглядатися як цілісна професійна характеристика, що поєднує мотиваційно-ціннісну, когнітивну, операційно-діяльнісну та рефлексивну складові. Учитель повинен усвідомлювати соціальну та педагогічну значущість толерантності в умовах інклюзивного навчання, володіти знаннями про психофізичні особливості дітей з ООП, а також мати практичні вміння організовувати виховну роботу, спрямовану на гармонізацію міжособистісних стосунків у класному колективі [3].

Ефективним засобом формування толерантного ставлення в початковій школі виступають ігрові технології, які відповідають віковим особливостям молодших школярів та реалізують діяльнісний підхід, задекларований у НУШ. Гра створює природний простір для соціальної взаємодії, дозволяє дітям переживати різні соціальні ролі, усвідомлювати емоційні стани інших та вчитися співпраці в умовах різноманітності [4].

Науковці наголошують, що ігрові технології сприяють формуванню емпатії, зниженню рівня тривожності, подоланню стереотипів і упереджень щодо дітей з особливими освітніми потребами [4]. У процесі сюжетно-рольових, дидактичних, комунікативних та тренінгових ігор молодші школярі отримують можливість безпечного проживання ситуацій взаємодії з дітьми з ООП, що позитивно впливає на становлення їхніх моральних установок і соціальних навичок.

Водночас ефективність використання ігрових технологій у формуванні толерантного ставлення безпосередньо залежить від рівня професійної підготовки вчителя. Майбутній педагог має бути готовим до цілеспрямованого добору ігрового змісту, адаптації ігор до потреб усіх учнів, організації партнерської взаємодії та підтримання позитивного психологічного клімату в інклюзивному класі [5]. Важливим є також вміння вчителя рефлексувати результати ігрової діяльності, обговорювати з дітьми пережитий досвід, спрямовувати їхні висновки у площину моральних і соціальних цінностей.

Дослідження засвідчують, що в умовах цілеспрямованої педагогічної роботи, яка поєднує ігрові технології, виховні бесіди, творчі завдання та співпрацю з батьками й фахівцями психолого-педагогічного супроводу, відбувається істотне підвищення рівня толерантного ставлення учнів початкової школи до дітей з ООП [5]. Це підтверджує необхідність системного включення

відповідних змістових і методичних компонентів до програм професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Отже, готовність майбутнього вчителя до формування толерантного ставлення молодших школярів до дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти засобами ігрових технологій є важливою складовою його професійної компетентності. Вона передбачає інтеграцію ціннісних орієнтацій, знань, умінь і особистісних якостей, необхідних для створення гуманного, безпечного та інклюзивного освітнього середовища. Подальші наукові розвідки доцільно спрямувати на розроблення та експериментальну перевірку практикоорієнтованих моделей підготовки майбутніх учителів до реалізації інклюзивних ігрових технологій у початковій школі.

### Список використаних джерел

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р / Міністерство освіти і науки України. Електронний ресурс. URL: [https://eduglos.iitta.gov.ua/index.php/Концепція\\_нової\\_української\\_школи](https://eduglos.iitta.gov.ua/index.php/Концепція_нової_української_школи)

2. Ремех Т. О., Мельничук Є. О. Проблема розвитку толерантності до дітей з інвалідністю в закладах загальної середньої освіти. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 2. С. 45–52. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/752>

3. Шевченко Ю. М., Дубяга С. М. Формування в учнів початкової школи толерантного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами. *Наукові записки МДПУ імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 3. С. 112–118. URL: <https://magazine.mdpu.org.ua/index.php/nv/article/view/3103>

4. Шевченко Ю. М. Використання інтерактивної гри в умовах навчання дітей з особливими потребами в початковій школі. *Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії*. 2016. С. 360-363.

5. Gentile A., Voca S., Giustina A. et al. Inclusive physical activity games at school: The role of teachers' attitude toward inclusion. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2023. Vol. 20, No. 5. Article 3285. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10090663>